

Redovisning av genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken

Uppdraget

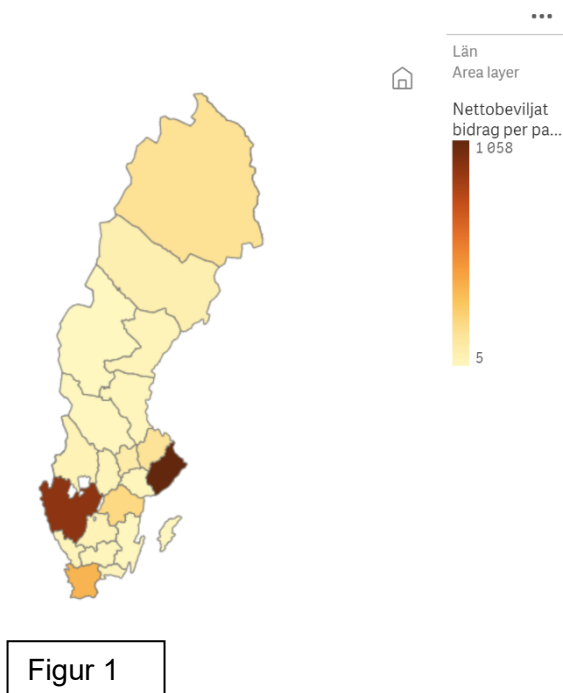
Med utgångspunkt i de strategiska områdena i skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) ska myndigheterna utifrån sin verksamhet redovisa insatser och resultat samt om de har tagit hänsyn till ett territoriellt perspektiv i sin verksamhet. Myndigheterna ska även redovisa hur de har genomfört myndighetsgemensamma insatser samt hur de har samverkat med andra statliga myndigheter, regioner och andra aktörer.

Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk och Verket för innovationssystem ska särskilt redovisa hur deras verksamhet har bidragit med insatser och vilka resultat som uppnåtts inom det strategiska området Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.

Inledning

Enligt uppdraget ska Vinnova särskilt redovisa vilka insatser som vi har gjort inom det strategiska området "Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet" i den Nationella strategin för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030. Vinnovas uppdrag och verksamhet går i sin helhet ut på att skapa forsknings-/kunskapsbaserad innovation och förnyelse i hela landet. Enstaka projekt i vår portfölj kan bidra till de tre övriga strategiska områdena i den nationella strategin men givet vårt uppdrag väljer vi att redovisa hela vår verksamhet i det strategiska området Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.

Vår verksamhet bedrivs i hög grad genom öppna utlysningar där olika typer av tekniska och/eller samhällsliga utmaningar står i fokus och där territoriella och andra geografiska kriterier endast undantagsvis förekommer och dessa redovisas nedan.



En konsekvens av detta blir att en relativt hög andel av Vinnovas bidrag allokeras till regioner med starka forskningsaktörer, vilket framgår av figur 1. Även i regioner med relativt låg andel Vinnovafinansiering så landar medlen i centralorten eftersom det är där lärosäten, Science Parks, inkubatorer och lokomotivföretag ofta är lokaliserade.

Dock är det i sammanhanget viktigt att påpeka att även om det inte finns ett uttalat geografiskt perspektiv så har alla Vinnovas satsningar ett geografiskt avtryck. Ett avtryck som inte alltid sker på samma plats som mottagaren av medel är verksam. T.ex. så kan en

forskargrupp vid ett storstadslärosäte leda ett projekt om e-mobilitet i glesa miljöer/landsbygd. Med andra ord, de aktörer Vinnova finansierar, och som syns i uttag i vårt projekthanteringssystem, kan ofta vara lokaliserade i en företrädesvis urban miljö, men de effekter som medlen skapar kan ha en betydligt större geografisk spridning bortom större städer och lärosäten, vilket vi också försöker belysa under rubriken "Samlad analys av projektportföljen 2024" nedan. Så trots att Vinnova inte använder territoriella kriterier så bidrar våra medel ofta till regionala styrkeområden genom att det är de mest konkurrenskraftiga konsortierna av aktörer i olika regioner som kommer igenom våra bedömningsprocesser, vare sig det gäller forskare, företag eller offentlig verksamhet.

Det innebär också att den mall som Tillväxtverket tillhandahållit för att redovisa genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken inom prioriteringen Innovation och förnyelse samt Entreprenörskap och företagande i hela landet, blir svår att följa på ett meningsfullt sätt.

Vi hänvisar därför till vår ordinarie årsredovisning när det gäller våra samlade insatser och har i denna redovisning valt att ge ett antal exempel på projekt och insatser ur vår breda portfölj som vi bedömer mer tydligt faller inom ramen för, och direkt eller indirekt bidrar till, regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik.

Samlad analys av projektportföljen 2024

Av Vinnovas ca 4000 pågående projekt 2024 har 28 stycken ordet "landsbygd" som del av projektbeskrivningen och 6 stycken har på motsvarande sätt "regional

utveckling” som del av projektbeskrivningen. Uttryckt i beviljade medel för 2024 så har dessa projekt tagit del av lite drygt 50 MKr.

Nära hälften (13) av de landsbygdsrelaterade projekten är kopplade till program inom mobilitet och kommunikation. Övriga är spridda över andra områden som digitala lösningar för landsbygd i fråga om hälsa och annan samhällsservice samt för näringsliv, civilsamhälles utveckling, m.m.

För att exemplifiera hur resultat och effekter av Vinnovas projekt också sprids betydligt bredare i glesare kommuner och landsbygdskommuner har vi gjort ett utdrag ur vår projektdatabas baserat på den indelning av kommuner som finns att hämta hos Tillväxtverket [Städer landsbygder kommun 2021 korr.xlsx](#).

I urvalet har vi tagit med; Tätortsnära landsbygdskommuner, Glesa landsbygdskommuner, Mycket Glesa landsbygdskommuner, Glesa blandade kommuner. De kommuntyper som utelämnats är; Storstäder och Täta blandade kommuner.

Analysen visar att det finns projektparter från såväl näringsliv, offentlig sektor, forskningsinstitut, lärosäten som civilsamhälle i dessa kommuner och antalet projekt där dessa parter ingår uppgår till nära 1600 av de ca. 4000 projekt som pågick eller avslutades under 2024. I en klar majoritet, ca. 1000 av dessa projekt, är privata företag, stora och små, med som parter. Dessutom finns ca 100 offentligt ägda bolag med som parter, primärt kommunala bolag runt om i Sverige. Lärosäten belägna i dessa typer av kommuner är part i drygt 80 projekt och forskningsinstitut, primärt RISE, medverkar genom sina regionala kontor i ett 40-tal av dessa projekt.

Ca. 530 projekt är kopplade till de Strategiska Innovationsprogrammen. Bland dessa går det också att se hur projekten är "klustrade" i vissa geografier knutna till starka företag och forskningsmiljöer. I t.ex. SIP-Metalliska material är flertalet projekt knutna till aktörer i fyra "geografier", Bergslagen, Norrbotten, Västra Götalands inland och Småland, vilket inte är så förvånande då förekomsten av metaller och mineraler har en given geografi.

Ytterligare exempel på program som når ut till många av dessa kommuner är Fordonstrategiskforskning (FFI) med ca. 180 projekt, Avancerad digitalisering och Digital omställning med ca. 155 projekt, samt Utmaningsdriven Innovation med ca. 80 projekt.

När det gäller program med direkt stöd för internationalisering såsom Globala samarbeten och Eurostars, så involverar dessa ca. 35 projekt privata företag företrädesvis i landets södra del. Många av dessa projekt handlar om ökad fysisk och digital tillgänglighet för människor och aktörer.

Det är också värt att notera att de nystartade satsningarna under 2024 inom Impact Innovations 5 olika program¹, redan har drygt 100 projekt som involverar parter från detta urval av kommuner. Av dessa projekt utgörs den största delen av programmet Metals & Minerals med ca 40 projekt som liksom tidigare SIPar har en geografisk tonvikt i Bergslagen. Övriga projekt i de olika Impact-programmen uppvisar ännu ingen tydlig geografisk profil i detta urval av kommuner.

Sammantaget uppgick Vinnovas bidrag till de ca. 1600 projekten ovan under 2024 (nettobeviljat bidrag per part) till 133 Mkr och den kompletterande medfinansieringen (extern finansiering) till 240 Mkr.

Nedan följer ett urval av insatser och projekt som vi anser exemplifierar och illustrerar direkta bidrag till regional utveckling och landsbygds politik, men framför allt, olika indirekta bidrag.

¹ De fem programmen inom Impact Innovation är; Net Zero Industry, ShiftSweden, SustainGov, Swedish Metals and Minerals, Water Wise Societies.

Insatser och projekt som direkt adresserar regional utveckling eller sammanhållen landsbygdspolitik.

Vinnväxtprogrammet

Vinnväxtprogrammet har sedan starten 2003 medfinansierat ett tjugotal innovationsmiljöer som utgör regionala styrkeområden. Sedan begreppet "smart specialisering" infördes i den regionala utvecklingspolitiken har det också utgjort ett kriterium i bedömningen av inkomna ansökningar i programmet. Programmet har genom åren utgjort en viktig bas för medfinansiering till de regionala programmen inom ERUF.

Vinnväxt

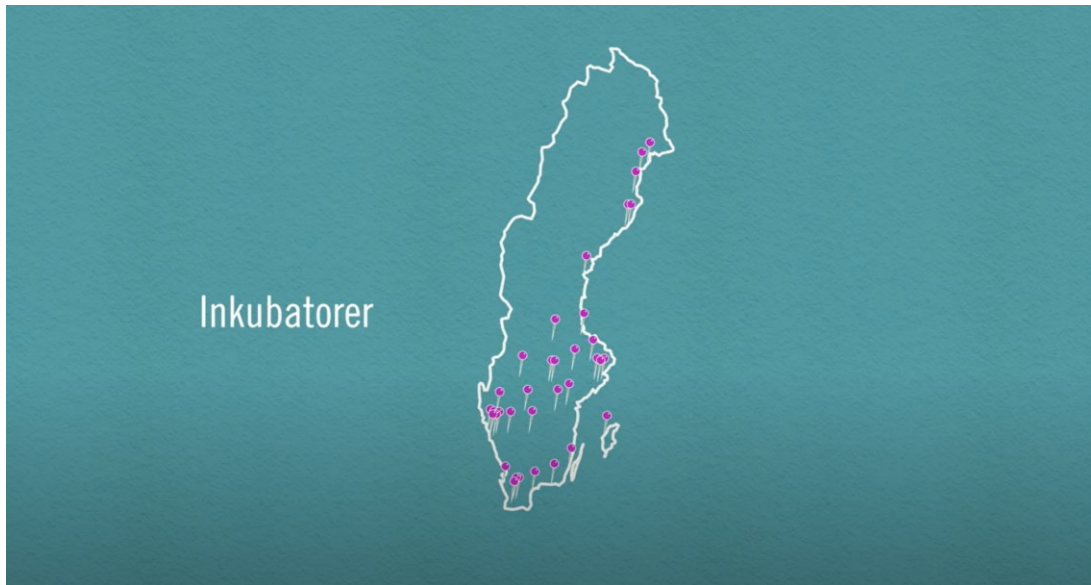
- Vinnväxt främjar hållbar regional tillväxt genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga och attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer inom specifika tillväxtområden
- 21 initiativ i programmet sedan 2003
- 6 utlysningar – vart tredje år fram till 2019
- 5 initiativ återstår 2025

VINNOVA

Vinnväxtprogrammet har inte haft någon ny utlysning sedan 2019 och är i praktiken under avveckling. Fem initiativ pågår varav två är inne på sitt sista år av finansiering 2025. De kvarvarande tre kommer att erbjudas finansiering enligt plan fram till 2028/29 under förutsättning att de klarar kommande etapputvärdering.

Inkubatorsprogrammet

Nationella inkubatorprogrammet (NIP) är en del av Sveriges strategi för att främja innovation och näringslivsutveckling genom att ge nystartade företag hjälp och stöd de behöver för att växa och utvecklas. Nationella inkubatorprogrammet stöttar strax över 30 regionala innovationsmiljöer över hela landet.



Nationella inkubatorprogrammet drivs tillsammans med branschorganisationen Sveriges inkubatorer och science parks (SISP).

Inkubatorsprogrammet har inga territoriella kriterier i bedömningen av vilka inkubatorer som ska stödjas utan det avgörs av olika excellenskrav som måste uppfyllas. Den regionala spridningen som uppstår är en konsekvens av att inkubatorer (liksom många andra delar av ekosystemen för innovativa företag) har startats och finansieras genom regionala och kommunala aktörer (inklusive lärosäten och ERUF-medel).

Inom utlysningen "Utvecklingsprojekt i Inkubatorer 2022-2024" har inkubatorer kunnat söka stöd två gånger per år för att utveckla och testa nya arbetssätt och verktyg samt implementera redan utvecklade arbetsmetoder och verktyg som visat sig vara effektiva i inkubatorverksamhet. På så sätt sprids också dessa mellan inkubatorer och ökar kvaliteten på inkubatorverksamheten i stora delar av Sverige.

Utveckling av de regionala innovationsekosystemen

Det pilotarbete kallat "keystone-organisering" kring utveckling av det regionala ekosystemet för innovativa företag som inleddes med fyra regioner under 2023, har fortsatt under 2024. Under året har det lett fram till att konsulterna Danish Design Center, med Ramböll som underleverantör, fått i uppdrag

(Dnr 2024-01999) att utveckla de operativa formerna för ett stöd till regionerna som utgör både ett generellt ramverk men som också ger utrymme för regionala skillnader och utgångslägen. Stödet kommer att testas i pilotregionerna under 2025.

Som ett komplement till detta har Vinnova också stöttat projektet METRIC (Measurement of Regional Innovation Capacity) (Dnr 2023-04032) som drivs av Region Västerbotten. Projektet syftar till att ta fram en regiongemensam metod för att återkommande mäta innovationskapaciteten i de regionala innovations-ekosystemen. Region Västerbotten tillsammans med fyra andra pilotregioner (Värmland, Skåne, Östergötland och Örebro) utvecklar METRIC. Ambitionen är att det ska kunna bli en nationellt spridd och använd modell.

Under 2024 har den ursprungliga metoden utvecklats ytterligare av de ingående regionerna och en första insamling av data genom befintliga databaser och enkäter har gjorts. Under 2025 ska analys av inkomna dataunderlag göras och presenteras.

Projektet har också synliggjort flera utmaningar som finns med att försöka arbeta datadrivet på regional nivå. Analyskapaciteten är låg i många regioner, dessutom är många viktiga datakällor dyra i inköp, inklusive tjänster från SCB. Detta leder till att man i många regioner är beroende av externa projektmedel för att kunna bedriva denna typ av utvecklingsarbete vilket hämmar den kontinuitet som egentligen behövs i detta arbete.

[METRIC; Mätning av regioners innovationskapacitet | Vinnova](#)

Forum för direkt dialog med regioner om Regional utveckling

Vinnova ansvarar fortsatt för en kontinuerlig dialog med regionerna i deras roll som RUA primärt genom det s.k. RND-Fol nätverket som samlar regionernas innovationsstrategier eller motsvarande. I nätverket ingår även representanter från några andra aktörer såsom SISP, ALMI, några av regionernas Brysselkontor samt ett par lärosäten. Nätverket administreras gemensamt av medarbetare på Vinnova och TVV, agendan sätts med hjälp av en arbetsgrupp med representanter från några regioner och ett lärosäte. Möten hålls ett antal gånger per år. Representanter från Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet, Klimat och Näringsdepartementet deltar alltid som stående punkt, och när forskningspolitiska frågor tas upp deltar även Utbildningsdepartementets representant.

Därutöver medverkar medarbetare från Vinnova i TVVs S3 nätverk.

Vinnova är också en aktiv part i Reglab. Tillsammans med TVV är vi de största finansörerna och har representation i styrelse, medlemsgrupp och valberedning. Vi har under året också varit aktiva i lärprojekt samt lärapass på Reglabs årskonferens.

Vinnovas bedömning är att arbetet med dessa fora bidrar till ett ömsesidigt utbyte av relevant information och förståelse för olika utmaningar kring regional innovationsförmåga. RND-Fol nätverket fungerar också som ett komplement på operativ tjänstemannanivå till Regeringskansliets politiker- och tjänstemannaforum.

Hållbar samhällsutveckling

Regeringsuppdraget Rådet för hållbara städer² (Fi2022/00907)

Detta uppdrag avrapporteras i särskild ordning men Vinnova vill ändå nämna uppdraget som en del i denna rapportering och lyfta två insatser.

Den första är utlysningen "Visioner i Norr steg 2" som utgör en del av Rådets uppdrag. Denna utlysning, dess utformning och innehåll, utgör i sig ett exempel på resultat av myndighetssamverkan inom Rådet. ArkDes processleder insatsen Visioner i Norr och sex projekt har beviljats finansiering. Av dessa har fyra en särskilt relevant koppling till landsbygd. Dessa är;

- Visioner i Norr steg 2 - När horisonter möts (Dnr 2024-01381)

Grön omställning och de stora investeringarna är viktiga för Norrland men har också en stor påverkan på lokala samhällen och livsmiljöer. Stora brister i byggande med liten hänsyn till grundläggande hållbarhetsaspekter har lett till att Norrlands attraktivitet minskar, samtidigt som många kommuner befinner sig i en situation där det är svårt att få rätt kompetens och finansiering. I projektet vill Gällivare fokusera på gränser mellan vatten och land, mellan naturen och det byggda, mellan lokalbefolkningen och de nyinflyttade, mellan det temporära och det permanenta, mellan det nomadiska och det statiska och därigenom bidra till en hållbar och långsiktig utveckling av Norrland.

- Visioner i Norr steg 2 - Team Boden (Dnr 2024-01382)

Projektet ska utveckla nya lösningar för Älvdalens ödehus. Lösningarna bygger på att öka användningen av den byggda miljön genom nya resursdelande lösningar som möjliggör för fler att bo, en ny delningsarkitektur för landsbygder.

Förväntade resultat är bl.a. ökad kunskap kring rumsliga, sociala förutsättningar på plats och hur delningsarkitektur kan möta behov. De förväntade effekterna är

² Rådets medlemmar är: Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes - Statens centrum för arkitektur och design, Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova

bl.a. ökad nyttjandegrad av ödehusen i Älvdalen och ett breddat utbud av tillgängliga boendeformer i Sverige.

- Berätta mig vidare (Dnr 2024-01482)

Projektet vill utforska berättandet som en konstnärlig metod för platsspecifika och sinnliga gestaltningar för att sedan utforska hur berättelser kan tolkas och användas som material i gestaltningen och utvecklingen av valda platser och miljöer i Svappavaara.

I projektet kommer lyssnande och insamlande av berättelser vara ett viktigt första steg till en djupare förståelse av en plats och människors relation till den och som ett sätt att fånga perspektiv och röster som ofta förbises i gestaltandet av våra gemensamma rum.

– Örviksgruppen (Dnr 2024-01485)

När Skellefteå behöver växa med 3 000 bostäder under 2024 är samhällsplaneringen satt under hårt tryck. De nödlösningar för arbetarbostäder som tagits fram har varit barackstadsdelar för drygt 2 000 personer. Örviken har en tradition av goda arbetarbostäder, i den bruksanda som då var giltig. Men hur ser en bra "arbetarbostad" ut idag? Tillsammans med lokala verksamheter och föreningar ska projektet aktivera kulturarvet, arbetarbostäder och industrilokaler och på så sätt förankra förändringen på platsen. Genom att involvera och integrera tjänstepersonerna på kommunen i processen hålls genomförbarheten i förgrunden.

Projekten ovan har startat under 2024 så inga resultat finns ännu att redovisa.

Den andra insatsen vi vill lyfta är att inom ramen för regeringsuppdraget deltar Vinnova i det av ERUFs nationella program finansierade projektet – en "Svensk modell för hållbar urban utveckling". Vinnova deltar tillsammans med elva av myndigheterna³ som ingår i Rådet för hållbara städer i ett samarbete för att stärka erfarenhetsutbyte, spridning och policyutveckling med fokus på hållbar urban utveckling. Samarbetet leds av Boverket. Samarbetet mellan myndigheterna vänder sig primärt till de kommuner och regioner som har stöd via regionalfonden (via Tillväxtverket). Denna målgrupp är heterogen och inkluderar ett flertal mindre kommuner och regioner. En viktig funktion för samarbetet är att sprida arbetssätt, metoder och lösningar mellan kommuner och regioner, där det inte sällan handlar om spridning från större kapacitetsstarka till mindre och resursfattigare kommuner. Ett konkret tematiskt exempel från 2024 är ett arbete kopplat till hur kommuner och regioner arbetar med extern finansiering. Inom detta område är skillnaderna extremt stora på kommunal och regional nivå, där

³ Myndigheterna är Boverket, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Naturvårdsverket, Trafikverket, Riksantikvarieämbetet, Vinnova, Länsstyrelserna, Formas, Folkhälsomyndigheten och Myndigheten för delaktighet.

vissa kommuner exempelvis har team med flera funktioner som uteslutande arbetar med att hitta, ansöka om samt följa upp extern finansiering/projekt inom forskning och utveckling för hållbart samhällsbyggande. Andra kommuner är helt beroende av att denna typ av arbete genomförs hos funktioner/personer i organisationen som saknar både mandat och tid till denna typ av aktiviteter. Inom ramen för myndighetssamverkan så kopplas personer från dessa olika förutsättningar samman för att dela erfarenheter och föra goda exempel vidare. Ambitionen från myndighetshåll är att göra kommuner och regioner mer proaktiva i relation till forskning och innovation och knyta det tydligare till kommuner och regioners strategiska omställningsarbete.

Uppdrag i regleringsbrev 2024 om stöd till policyutveckling

I Vinnovas regleringsbrev för budgetåret 2024 ingick ett uppdrag om stöd till policyutveckling. Inom ramen för det ska Vinnova bland annat fokusera på nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Vinnova ska bidra med expertkompetens i genomförandet av Tillväxtverkets uppdrag samt föra dialog med aktörer inom näringsliv och offentlig sektor.

Vinnova bedömer att uppdraget har viss relevans också för denna återrapporering, givet den territoriella inriktningen på Norr- och Västerbotten och hänvisar till den rapport som lämnades in till Klimat- och Näringsdepartementet den 13 december 2024 (Vinnovas Dnr:2024-00753, RKs Dnr:KN2023/04614).

Impact Innovation

Som framgår av avsnittet "Samlad analys av projektportföljen 2024" har de projekt som initierats genom de fem programmen inom Impact Innovation redan träffat en relativt stor mängd aktörer i glesare delar av landet.

Ett exempel är från programmet SustainGov och det strategiska projektet "HelhetsEnkelt - Systemdesign för minskad regelbörda för lantbrukare" (Dnr 2024-01942).

Projektet har ett strategiskt mål att utveckla ett angreppssätt baserat på systemdesign som kan skapa systemförflyttningar inom den offentliga sektorn. Projektet siktar på att minska regelbördan för lantbrukare, ett komplext problem som involverar många aktörer. Genom att pilottesta metoder för att mäta och följa upp systemeffekter, bidrar projektet till att utveckla modeller som kan användas för att hantera liknande samhällsutmaningar i framtiden.

Projektet är ett bra exempel på hur Vinnovas insatser, utan att ha explicit regional eller territoriellt perspektiv, kan ha stor betydelse för att skapa bättre förutsättningar för (agrara)näringslivet som huvudsakligen bedrivs i landsbygds- och glesa delar av landet.

Hållbar Industri

Under 2024 genomfördes utlysningen "Framtidens attraktiva livsmiljöer genom en socialt hållbar industri"

Syftet med denna utlysning var att utveckla metoder för hur industrier och samhällen kan samverka för att maximera det sociala värdet i samhällen där större företags- och industrietableringar sker och/eller planeras. Utlysningen skedde i två steg. Första steget var en tvåsidig skiss, där de som gick vidare kort därpå bjöds in till ett stängt utlysningssamarbete. Där gavs möjlighet att söka en genomförbarhetsstudie baserad på skissförslaget. De som kunde söka var företag, civilsamhälle, offentliga organisationer, forskningsinstitut, universitet och högskolor. Konsortier i genomförbarhetsstudien ska bestå av minst tre projektparter, varav minst två olika aktörstyper och minst en ska vara civilsamhällsaktör.

Utlisningen resulterade i sex genomförandeprojekt där kommun eller region är koordinator i hälften av dessa.

Digitalisering

Avancerad digitalisering

I programmet finns inga territoriella kriterier men det adresserar ändå flera projekt med tydlig relevans för regional utveckling och landsbygd och som framgår av avsnittet Samlad analys av projektportföljen 2024 ovan har många projekt inom Avancerad Digitalisering parter från glesa miljöer.

Ett exempel på detta är projektet "Kommunikationstjänster på landsbygd med små basstationer". (Dnr2024-01719)

Tillgången till mobiltjänster är en begränsande faktor för dagens och morgondagens industrier på landsbygden, likaså för människors möjlighet att bo och få tillgång till offentliga tjänster såsom äldreomsorg. Industri och övrigt samhälle behöver i allt större utsträckning god uppkoppling för att kunna nå mål kring digitalisering, innovation och inte minst hållbar omställning. Problemen är som störst på landsbygden vilket är där nya gröna industrialiseringar sker och där även försvaret behöver säker uppkoppling. Utbyggnadslogiken har varit densamma under de senaste 40 åren och där det inte finns tillgång till mobiltjänster idag kommer det heller inte att komma någon gång om inte ett nytt, kompletterande paradigm tas fram. Projektet är inriktat på att utforska möjligheterna för småskaliga, modulära lösningar som lokala aktörer själva kan bygga ut och äga.

Digital omställning

Det Europeiska innovationsprojektet A5GARD (Dnr 2020-00873) var en del av programmet "EUREKA Kluster medfinansiering" (Dnr 2016-00068). Projektet hade fokus på e-tjänster för hälsovårdstjänster via telekom i glesbygd. När projektet bedömdes värdesattes kombinationen av behov i glesbygd med behov av innovation inom telekom.

Det övergripande målet för projektet var att utveckla teknologi som medför en förbättring av prestandan och tillförlitligheten i hemnätverk där både uppkopplingen i hemmet (WiFi) och bredbandsaccessen (optisk fiber samt mobilt bredband) tas i beaktande. Målsättningen var att kunna erbjuda uppkoppling med hög tillförlitlighet och bandbredd även i glesbygd för att kunna erbjuda bättre tjänster med ett speciellt fokus på de behov som finns för e-hälsa i hemmen för att möta den åldrande demografin. Under projektet gjordes stora framsteg, vilket gjorde att målen för projektet utökades genom att direkt involvera landsbygdskommuner och föra ut kunskap om de möjligheter som de förbättrade nätverken för med sig. I samverkan mellan kommunerna, Telenor, Sensative och Lunds universitet lyckades man bygga visningsmiljöer där smarta tjänster demonstrerades för allmänheten och teknologin fördes ut till den målgrupp som definierats i projektet; den åldrande befolkningen, framför allt i glesbygd.

De aktörer som ingått i och samverkat inom projektet är Lunds universitet, Vilhelmina Kommun, Dorotea Kommun, Östersund Kommun, Lycksele Kommun, Karlstad Kommun. Region Västerbotten. Telenor Sensative AB, Transtema Network Services AB, MIC Nordic AB.

Strategiska Innovationsprogrammet IoT Sverige

Det Strategiska Innovationsprogrammet IoT Sverige arbetar med kommuner och regioner i hela landet, vilket gör att regionala perspektiv och landsbygd förekommer, men satsningarna som sådana har varit tematiskt inriktade och inte geografiskt eller aktörsriktade. Två delexempel på detta är:

Internet of Things Jönköpings län (Dnr 2022-03769).

Syftet med projektet är att etablera en långsiktig IoT-satsning i Jönköpings län med utgångspunkt i en länsgemensam IoT-plattform som alla deltagande organisationer i satsningen har tillgång till. I projektet deltar Region Jönköping, länets 13 kommuner, flera kommunala bolag, kommunalförbund och Länsstyrelsen. Målet för detta projekt är att ta den redan påbörjade länsgemensamma IoT-satsningen från det tidigare pilotprojektet till långsiktig förvaltning och utveckla Jönköpings län till ett tillgängligare, tryggare och mer resurseffektivt län. Koordinator i projektet är Region Jönköping.

Förstudie Regional Internet of Things i Västerbotten (Dnr2022-03738).

Projektet tar fram kravspecifikationer för mindre kommuner som i samverkan kan bygga upp sensornätverk och administrera dessa. Detta möjliggör lån av personella resurser och gemensamma IoT-upphandlingar. Tidigare erfarenheter visar att kommersiella krafter sällan är intresserade av mindre orter. Kommunen måste ta lead och för att vara ekonomiskt och personellt effektiva måste de mindre kommunerna samordna sig för att få tillgång till IoT-infrastruktur. möjliggörs skapande och användande av datadrivna innovationer vars användning bidrar till hållbara samhällen även i mindre kommuner. Syftet är att främja datadrivna innovationer vars användning bidrar till hållbara samhällen även i mindre kommuner. Koordinator i projektet är Region Västerbotten.

Mobilitet

Fordonsforskningsprogrammet (FFI)

Inom FFI finns bl.a. en ansökningsomgång som heter "Accelerera omställningen till hållbara vägtransporter – hösten 2024" (Dnr 2024-01865) vars syfte är att finansiera systemdemonstratorer, både förberedelseprojekt och fullskaliga systemdemonstratorer som påskyndar omställningen till fossilfria, säkra, jämlika och effektiva vägtransporter. I programmet finns inga territoriella kriterier men det adresserar ändå flera projekt med tydlig relevans för regional utveckling och landsbygd.

Ett bra exempel på projekt i den portföljen är Systemdemonstratorn "Vinter-Hugo" (dnr 2024-00777) som leds av Statens Väg- & Transportforskningsinstitut, VTI. Projektet fokuserar på autonoma transporter under svåra vinterförhållanden och avser att demonstrera leveranser av matkassar från Matboa, den lokala ICA-butiken i Tavelsjö, och transporter av prover av smältor på Rönnskärsverken med hjälp av en transportrobot. Transporttjänsterna är. För att mottagandet av transporttjänsterna lättare ska kunna utvärderas ersätter de existerande transporttjänster som idag utförs med personbil och rörpost. I Tavelsjö utvärderas speciellt hur den kommunalt stödda hemsändningstjänsten kan utföras med en autonom transportrobot. Ambitionen är att tjänsterna för industrin och landsbygdsbutiken ska kunna utföras med samma hårdvara och mjukvaruplattform trots deras olikheter i transporttjänsten.

Innovationer för ett hållbart mobilitetssystem

Projektet Cykellycka utan luckor - trygg och barriärfri cykling på landsväg (2023-03045)

Projektet använde sig av en multidisciplinär ansats för att utvärdera problematiken av otrygga omkörningar av cyklister på landsbygd som exempel för en barriär till ökat aktivt resande. Potentialen för cykling på landsväg är

betydande. En omkörning som upplevs betryggande av de flesta cyklister behöver ske med minst 2.5-3 m avstånd och potentiellt en hastighetssänkning. Ett flertal potentiella åtgärder identifierades. Metoden är lovande för att undersöka barriäreffekter för aktivt resande. Projektets resultat kan informera tillämpningen av dagens lag om betryggande omkörningar och vara underlag för möjliga regeländringar. De kan även bidra till att cyklisternas behov beaktas i utvecklingen av automatiserade fordon.

Sammanfattning

Vinnovas verksamhet utgår från att skapa forsknings-/kunskapsbaserad innovation och förnyelse i hela landet. Våra insatser har sällan explicita kriterier kopplade till regional utveckling eller landsbygds politik. Däremot är vår bedömning baserat på redovisningen ovan, att våra insatser indirekt, och i vissa fall direkt, bidrar till att skapa goda förutsättningar för innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet för ett brett spektrum av aktörer inom många olika tematiska områden, även på platser som präglas av gleshet och långa avstånd.